



Factsheet LANDENVERGELIJKING INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING (UPDATE)

Deze factsheet is tot stand gekomen in het kader van de samenwerking van de Tweede Kamer met De Jonge Akademie, de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), TNO en de Vereniging Universiteiten van Nederland (UNL).

8 november 2024

Prof. dr. Herman Vollebergh (Tilburg University, Planbureau voor de Leefomgeving), dr. Asel Doranova (Tilburg University)

Centrale vraagstelling

In het voorjaar vroeg de Vaste Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer om een geactualiseerde versie van de wetenschappelijke factsheet "Internationale klimaatfinanciering: een landenvergelijking" uit oktober 2021¹. De achterliggende vraag:

"Hoe geven de verschillende landen vorm aan klimaatfinanciering, en welke verschillen en overeenkomsten zijn er op het terrein van publieke en private inzet van middelen? Is het mogelijk om hierbij ook inzicht te verkrijgen hoe de beleidscoherentie daarbij in beeld is?"

Voor deze actualisatie is ook de eerder verschenen achtergrondstudie "*Delivering on Climate Finance in selected EU countries*" geheel geactualiseerd. De focus in deze vergelijking is op de donorlanden Duitsland, Frankrijk, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland. De reden hiervoor is de beschikbaarheid van informatie over de wijze van verstrekking van klimaatfinanciering en de overwegingen die daarbij een rol spelen. De data zijn geactualiseerd op basis van OECD-DAC²-analyses en eigen aanvullend onderzoek op basis van uitgebreide navraag bij landenspecialisten (zie voor een uitgebreide toelichting sectie 4.3 in het Achtergronddocument). Door achterstanden in het beschikbaar komen van de door de verschillende landen aangeleverde gegevens is ons achtergrondonderzoek vertraagd en kon nog niet helemaal worden afgerond. Niettemin zijn de data nu zo goed mogelijk afgestemd op dit materiaal en hebben we de nieuwe informatie naar eer en geweten verwerkt.

Achtergrond klimaatfinanciering

Klimaatfinanciering omvat financiële middelen van zowel overheden, multilaterale instellingen als private partijen waaronder banken, gericht op het ondersteunen van projecten die broeikasgassen verminderen – mitigatie – of de gevolgen van klimaatverandering kunnen opvangen – adaptatie. Met name rijke landen hebben zich verbonden aan het beschikbaar stellen van deze middelen voor ontwikkelende landen vanuit het principe van "*common but differentiated responsibility and respective*

¹Zie <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020Z24534&did=2020D51469>

² Zie <https://www.oecd.org/en/about/committees/development-assistance-committee.html>

capabilities". Binnen de UNFCCC³-onderhandelingen is afgesproken (overeenkomst van Kopenhagen) dat de zogenaamde Annex-I-landen tegen 2020 jaarlijks USD 100 miljard beschikbaar stellen, een afspraak waaraan in 2015 voldaan zou moeten worden, tot ten minste 2025.⁴ Het gaat om "new and additional financial resources" voor de "full incremental costs of addressing climate change in non-Annex I countries" (UNFCCC, 2010). Op de COP26 werd besloten dat eind 2024 een nieuwe collectieve gekwantificeerde doelstelling voor klimaatfinanciering wordt vastgesteld, beginnend bij een ondergrens – de huidige doelstelling – en rekening houdend met de behoeften en prioriteiten van ontwikkelingslanden. Ook wordt ontwikkelde landen opgedragen om hun gezamenlijke financiering voor adaptatie vóór 2025 ten minste te verdubbelen ten opzichte van het niveau van 2019. Naar verwachting wordt een nieuw collectief gekwantificeerd doel (NCQG) voor klimaatfinanciering vastgesteld op basis van de uitkomst van lopende onderhandelingen, die tijdens de COP29 (van 11 november tot en met 22 november 2024) op CMA6⁵ zullen worden afgerond.

Van het begin af aan is hierbij de mogelijkheid opengelaten dat het zowel om publieke als private middelen kan gaan. Bij de publieke middelen kan sprake zijn van bilaterale verstrekkingen tussen individuele landen en om gerichte agentschappen (in Nederland bijvoorbeeld FMO), maar ook om multilaterale instellingen zoals de Wereldbank of de Europese Investeringsbank (EIB). Soms wordt ook aandacht gegeven aan exportkredieten, hoewel deze als zodanig niet tot het financiële instrumentarium worden gerekend. Gebruikte instrumenten: overdrachten ('grants'), leningen, garanties, verstrekking van eigen vermogen etc.

Bevindingen: monitoring

Ook is al vanaf het begin van dit proces de nodige aandacht besteed aan de monitoring van klimaatfinancieringsbijdragen van de Annex-I-landen om te zorgen voor een goede vergelijkbaarheid. Een van de redenen hiervoor was dat men wilde voorkomen dat deze bijdragen ten koste zouden gaan van ontwikkelingshulp in het algemeen, een onderwerp van veel discussie, zoals we in onze eerdere rapportage signaleerden.

Wat betreft de publiek beschikbaar gestelde middelen (zowel bilateraal als multilateraal) wordt dat proces in de eerste plaats gecoördineerd door UNFCCC. Op basis van zelfrapportage geven landen aan hoeveel ze besteden aan klimaatfinanciering, met name via publieke middelen. Vervolgens beoordeelt de OECD DAC de bijdragen en probeert met name ook inzicht te geven in de fondsen die privaat beschikbaar komen. Daarbij worden zogenaamde 'Rio markers' gebruikt om de projecten in te delen naar primair klimaatinvestering (score 2), significant klimaatrelevant (score 1) of niet relevant (score 0). Daarnaast schat OECD DAC de bijdrage van landen voor wat betreft het door hen publiek gemobiliseerde private kapitaal.

Zoals inmiddels ook onderschreven tijdens de laatste COP's zijn bij deze rapportagecyclus wel de nodige vragen te stellen. Wij gaven in onze vorige rapportage al aan dat door de zelfrapportage van landen de neiging bestaat om zaken mooier voor te stellen, zodat wordt voldaan aan het aangegane commitment. Dit geldt bijvoorbeeld bij het aanmerken van bepaalde publieke financiële stromen als klimaatfinanciering. Zeker wanneer het 'mainstreamen' van bepaalde projecten als 'klimaatrelevant' gangbaar wordt. Dit speelt ook bij multilaterale ontwikkelingsbanken, waar de nodige transparantie met betrekking

³ Zie: <https://unfccc.int>

⁴ Dat zijn de landen die in 1992 lid waren van de Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) en de landen met een economie in transitie (EIT) zoals onder andere Rusland, de Baltische Staten en een aantal Centraal- en Oost-Europese landen.

⁵ Zie: <https://unfccc.int/event/cma-6>

tot de rapportages ontbreekt. Eerder vonden we bij onze landenvergelijking ook voorbeelden van niet goed verklaarbare keuzes, zoals dat Duitsland private fondsen ook meerekent onder publieke financiële middelen terwijl dit volgens de protocollen niet de bedoeling is.

Tijdens de laatste COP's is vanwege dergelijke problemen afgesproken om de monitoring beter op orde te brengen. Klimaatfinancieringsgegevens zijn niet langer opgenomen in de tweejaarlijkse rapporten aan de UNFCCC, maar worden in plaats daarvan gepresenteerd in een nieuw dataportaal (dat ten tijde van dit schrijven nog moet worden gelanceerd door de UNFCCC). Deze overgang heeft geleid tot vertragingen in de voorbereiding van klimaatfinancieringsrapporten voor 2021 en 2022, waarvan aanvankelijk werd verwacht dat ze eind 2023 klaar zouden zijn.

Tegelijkertijd heeft de EU hierin het voortouw genomen en zijn EU-lidstaten verplicht om hun klimaatfinancieringsbijdragen aan de EU te rapporteren in overeenstemming met artikel 6 van Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1208, "*Information on financial and technology support provided to developing countries*". In overeenstemming met deze verordening hebben lidstaten gegevens ingediend voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Zowel de EU als de UNFCCC vereisen nu details over de toegezegde ('committed') en verstrekte ('provided') bedragen, evenals over het subsidie-equivalent in bilaterale en multilaterale klimaatfinancieringsstatistieken. Publiek gemobiliseerde particuliere klimaatfinanciering geeft dergelijke details niet. Uit ons onderzoek blijkt dat er, ondanks de pogingen om de rapportagesjablonen voor klimaatfinanciering van UNFCCC en EU te harmoniseren, nog steeds grote verschillen bestaan in de manier waarop de gegevens worden gepresenteerd, zelfs binnen de EU.

Om de algemene ontwikkelingen te schetsen maken we in ons achtergronddocument nog gebruik van de gangbare rapportage door de OECD DAC. Daarnaast presenteren we onze eigen bevindingen voor de zes landen. Daarbij baseren we ons op landengegevens zoals die zijn gerapporteerd aan UNFCCC en EU, gebruikmakend van aanvullende landenspecifieke bronnen. Hierbij benadrukken we nogmaals dat we er alles aan hebben gedaan om de gevonden en aangeleverde gegevens te standaardiseren in een uniform formaat voor gebruik in onze analyse.

Bevindingen: uitkomsten algemeen

Het achtergronddocument schetst het algemene beeld van de ontwikkelingen in klimaatfinanciering in de tijd, door middel van een serie indicatoren op basis van de genoemde rapportages van de UNFCCC en OECD DAC (OECD, 2024). In de vorige rapportage werd geconstateerd dat in 2018 zo'n 80% van de toegezegde USD 100 miljard aan fondsen beschikbaar is gekomen. Recent bleek (2022) dat zelfs 116 miljard is vrijgekomen en dat het doel dus met twee jaar vertraging is bereikt [zie Figuur 1]⁶. Een aanzienlijk deel van de toename wordt verklaard door de sterke groei in de omvang van beschikbaar gestelde multilaterale fondsen. Dit blijkt ook uit de forse toename van het aandeel van deze fondsen [zie Figuur 1]. Bedroeg de verdeling tussen bilaterale, multilaterale en private fondsen in 2018 nog respectievelijk 41%, 38% en 19%, anno 2022 was deze verdeling 35%, 44% en 19%. De aanzienlijke toename in de omvang van de beschikbaar gestelde multilaterale fondsen verklaart dit grotere aandeel. Exportkredieten worden hier ook meegenomen maar beslaan nog steeds slechts een kleine 2% van het totale kapitaal.

⁶ Figuurverwijzingen tussen [] verwijzen naar het Achtergronddocument (zie Doranova & Vollebergh, 2024).

Verder zijn net als in 2018 leningen het meest gebruikte instrument bij de bilaterale stromen. In 2022 ging het om 57% van het totaal (was 60%), gevolgd door overdrachten met 39% (was 34%)⁷ [Figuur 6]. Bij multilaterale fondsen bedraagt het aandeel leningen 89%. Slechts in een beperkt aantal gevallen spelen bijdragen in eigen vermogen of garanties een rol. Bij het nieuw geïntroduceerde 'Multilateral Climate Fund' is vooral sprake van overdrachten (54%) en in mindere mate van leningen (39%). Het aandeel van deelname in het eigen vermogen is hier nog het grootst met 6%.

Het beeld bij de met de publieke middelen gemobiliseerde private fondsen is ook in 2022 diverser [zie Figuur 7]. Via de bilaterale en multilaterale fondsen en het multilaterale Klimaatfonds worden vooral middelen gegenereerd door directe investeringen in ondernemingen of gezamenlijke projecten ('Special Purpose Vehicles' of SPVs), gemiddeld 39% (was 43%). Garanties zijn in 2022 goed voor 19% (was 23%), en gesyndiceerde leningen via voor 17% (was 14%).

Wat betreft de aanwending is voor de gehele periode 2016-2022 nog geen volledig beeld mogelijk [zie Figuur 3]. Wel maakt het overzicht van de periode 2016-2020 duidelijk dat er sprake is van een snelle groei van het aandeel adaptatie, met name bij de categorieën bilateraal en privaat gemobiliseerde fondsen. Bij de private fondsen gaat nog steeds het grootste deel naar mitigatie, maar ook bij publieke fondsen is dat 60% van het totaal. Waar het gaat om de bestemming [zie Figuur 4] is nog steeds met name de energiesector de grootste ontvanger bij mitigatie met 43% (in 2018 34% van het totaal), gevolgd door transport (19%) en de banksector (7%). Landbouw is de grootste sector bij adaptatie (19%) gevolgd door transport (18%). De middelen worden zeker niet vooral ter beschikking gesteld aan de laagste-inkomenslanden [Figuur 5]. Ook hogere-middeninkomenslanden en zelfs hoge-inkomenslanden profiteren mee. In absolute termen is de financiering voor laagste-inkomenslanden sinds 2016 wel met een factor vijf (USD 9 miljard) toegenomen.

Bevindingen: landenvergelijking

Uit de landenvergelijking blijkt dat Nederland met haar belofte ('pledge') van \$119 per hoofd van de bevolking voor 2026 nog steeds redelijk in de pas te lopen met Duitsland en Frankrijk [Zie Tabel 2]. Deze belofte is wat hoger dan die van Frankrijk, substantieel lager dan die van het Verenigd Koninkrijk en Zweden, maar flink hoger dan die van Zwitserland.

Tabel 1 Belangrijkste bevindingen uit landenvergelijking voor jaar 2018

	Pledge 2020	Klimaat- financiering 2018	Belangrijk- ste Kanaal	Belangrijkste Instrument	Belangrijkste Instrument	Hefboom (Privaat/ Publiek)	Thema
	\$/cap	\$/cap	%	Bilaterale kanaal	Private kanaal		
Duitsland	55	96	Bilat : 89	Lening	Directe Investering	6	Mitigatie
Frankrijk	83	126	Bilat : 65	Lening	Kredietlijn	36	Mitigatie
Nederland	83	89	Priv: 57	Overdracht	Kredietlijn	132	Cross- cutting
VK	108	39	Bilat : 49	Overdracht	Aandelen	66	Gebalan- ceerd
Zweden	99	84	Bilat : 58	Overdracht	Garanties	26	Cross- cutting
Zwitserland	50	62	Bilat : 65	Overdracht	Aandelen	16	Gebalan- ceerd

Bron: zie Vollebergh et al. (2021), *Delivering on Climate Finance in selected EU countries*, Scientific paper.

Toelichting: voor de vergelijkbaarheid met nieuwe tabel zijn de data in de eerste kolommen nu in \$ en niet langer in EUR. Alle data zijn gebaseerd op 'provided'

Tabel 2 Belangrijkste bevindingen uit landenvergelijking voor jaar 2022

	Pledges 2021- 2026	Klimaat- financiering 2022	Belangrijkste Kanaal	Belangrijkste Instrument	Belangrijkste Instrument	Hefboom (Privaat/ Publiek)	Thema (bilat + multi)
	\$/cap	\$/cap	%	Bilaterale kanaal	Private kanaal		
Duitsland	80	88	Bilat : 77	Overdracht/ Lening	Aandelen	7	Mitigatie
Frankrijk	99	94	Bilat : 60	Lening	Onduidelijk	25	Cross
Nederland	119 ¹⁾	82	Priv : 42	Overdracht	Mix	72	Cross- cutting
VK *	212	61	Bilat : 53	Overdracht	Cofin	47	Mitigatie
Zweden	138	139	Priv : 42	Overdracht	Garanties	72	Cross- cutting
Zwitserland	52	75	Bilat : 51	Overdracht	Garanties	21	Adaptatie

Bron: zie Doranova & Vollebergh (2024), *Delivering on Climate Finance in selected EU countries*, Tabel 13ff.

Toelichting: de data in de eerste kolommen van de tabel zijn in \$ en niet in EUR. Verder zijn deze data waar mogelijk gebaseerd op 'provided'; in blauw zijn substantiële veranderingen weergegeven; voor VK-data gebaseerd op 'committed' (provided ontbreken); Aandelen betreft 'shares in investment vehicles'

¹⁾ Nederland heeft \$86 toegezegd voor 2022.

De feitelijke uitgaven in 2022 [Tabel 13] komen voor een aantal landen aardig in de buurt van de beloftes voor 2021-2026. Dat geldt met name voor Duitsland, Frankrijk en Zweden. Het VK lijkt juist veel minder beschikbaar te stellen en Zwitserland zelfs de helft meer. Nederland heeft zijn belofte voor 2022 wel min of meer gehaald, maar heeft deze inmiddels aangescherpt voor 2025. Interessant is verder dat in alle landen behalve Nederland en het VK het bedrag per hoofd van de bevolking flink hoger ligt dan de belofte voor 2020 (3^e kolom Tabel 2 vs. 2^e kolom Tabel 1). Hiervoor lijken met name privaat gegeneerde middelen verantwoordelijk.

Opmerkelijk is dat in deze overzichten in Nederland het private kanaal nog wel zorgt voor het grootste gedeelte van de klimaatfinanciering, maar dat het bilaterale kanaal wel sterk in belang is toegenomen [Tabellen 4, 14 en 20]. Nog steeds is dit kanaal ook voor het VK zeer relevant, maar Nederland springt er niet meer zo uit. Nadere studie moet nog duidelijk maken waar deze verandering precies mee te maken heeft, maar zoals we al aangaven in het vorige rapport spelen juist hier verschillen in rapportage een grote rol. Met uitzondering van Frankrijk lijkt in de meeste landen de overdracht nog steeds de belangrijkste bilaterale vorm van financiering anno 2022 [Tabellen 5 en 15]. In Frankrijk lijken - wanneer naar 'committed' wordt gekeken - leningen een grote rol te spelen, en dat geldt, zij het in mindere mate, ook voor Duitsland. Bij multilaterale financiering [Tabel 5] valt op dat er behalve in Frankrijk vooral overdrachten worden gerapporteerd. Bij de privaat vrijgekomen middelen [Tabel 6] is in de meeste landen sprake van een duidelijk over de instrumenten gespreide portfolio en is sprake van flinke verschillen. Wat betreft aanwending is bij de publiek beschikbaar gestelde middelen het beeld sterk verschillend tussen de landen. Soms ligt de nadruk op mitigatie (Duitsland), soms op adaptatie (Zwitserland), soms op 'cross-cutting' zoals in Frankrijk. Nederland en Zweden laten een vergelijkbaar patroon zien bij publieke middelen, maar privaat gegenereerde middelen zijn bij Zweden vooral gericht op mitigatie en in Nederland 'cross-cutting' [Tabel 7 en 17]. Voor het VK ontbreken de data voor de 'provided'-bedragen maar ligt de nadruk bij 'committed' op mitigatie. Het beeld voor de private middelen wordt voor een aantal landen, zoals Frankrijk en Nederland, gedomineerd door een 'cross-cutting'-besteding, maar ligt de focus in Duitsland, Zweden en Zwitserland op mitigatie [Tabel 8 en 17].

Waar het gaat om sectorale bestemming [Tabellen 9 en 18] is het moeilijk om conclusies te trekken. Voor bijna alle landen wordt de sectorale verdeling gedomineerd door 'cross-cutting'-sectoren en in het geval van Zweden 'ongespecificeerd'. Hetzelfde geldt voor de met publieke middelen privaat gemobiliseerde fondsen. Bij de private fondsen is de sectorale indeling voor Duitsland en Zweden wel veel duidelijker. In beide landen ligt de nadruk op de energiesector.

Het is ook lastig om een goed overzicht te verkrijgen over de geografische oriëntatie. Ook hier zijn veel data niet beschikbaar of niet gespecificeerd. Voor Frankrijk, Nederland, en Zweden ligt de nadruk in 2022 vooral op Afrika, en ook in Duitsland ligt hierop nadruk. Ook voor Nederland is de geografische oriëntatie lastig te achterhalen, want volgens de opgave spendeert het nu de helft aan de categorie 'global', net als het VK en in mindere mate Zwitserland. Wat betreft de overige aandelen zijn er nog steeds flinke verschillen tussen de donorlanden.

Een deel van de bijdragen uit de publieke middelen van deze Europese landen verloopt via multilaterale fondsen zoals de European Investment Bank (EIB) en de European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Beide banken maken werk van de eerder geformuleerde grote ambities om een groter deel van hun activiteiten te sturen richting klimaatfinanciering. Daarbij is niet precies duidelijk hoeveel beide banken precies bijdragen aan een project. Soms wordt 30% genoemd waarbij dan dus 70% moet komen van private investeerders, maar soms is de verdeling 50-50. In 2019 waren de EIB en de EBRD gecommiteerd voor respectievelijk USD 21 miljard en USD 5 miljard. Van dit geheel gaat USD 2,5 miljard, respectievelijk meer dan twee derde naar zich ontwikkelende landen. In beide gevallen gaat meer dan 85% naar projecten gericht op mitigatie.

Evaluatie

Ondanks de inspanningen om de rapportages van verschillende ontwikkelde landen goed vergelijkbaar te maken, moet geconstateerd worden dat er nog steeds aanzienlijke verschillen bestaan en dat veel nog niet goed verklaarbaar is. Dit blijft de analyse van de verschillen tussen de landen aanzienlijk bemoeilijken. Dat maakt dat de inspanningen in het kader van OECD DAC om beter vergelijkbare cijfers te verkrijgen nog steeds van groot belang is. We zien wel enige vooruitgang voor de EU-landen, maar ook hier is nog veel onduidelijk. Onze eigen inzet om op basis van nieuw materiaal ten behoeve van de EU-afspraken meer helderheid te verkrijgen geven op het moment van schrijven (november 2024) nog steeds beperkt houvast.

Uitgaande van de beschikbare gegevens presteert Nederland wat betreft beloften en commitment goed. Dat is niet langer vooral het gevolg van publiek gemobiliseerd privaat kapitaal. Beloften en commitments lijken ook goed op elkaar aan te sluiten.

Wat nog steeds speelt zijn principiële onhelderheden met betrekking tot het al of niet 'nieuw en additioneel' zijn van klimaatfinanciering. Nederland staat op het standpunt dat additionaliteit voor alle middelen geldt omdat het budget van de minister voor BHOS jaarlijks wordt goedgekeurd door het parlement (zie ARK, 2019). Van een substantiële verhoging van gelden die naar ontwikkelingslanden gaan is dan ook geen sprake, en deze gelden lijken alleen maar verder onder druk te komen. Dit in tegenstelling tot Zweden waar bijvoorbeeld een vergelijkbaar percentage aan klimaatfinanciering wordt besteed, maar tweemaal zoveel aan ontwikkelingshulp (1,1% van het bnp).

De afgelopen jaren lijkt minder sprake van de inzet van publieke middelen voor klimaatfinanciering ("mainstreaming") maar dit kan ook het gevolg zijn van veranderingen in wijze van rapporteren. Eerder had Europa een flink aandeel in de bestemming van de middelen, maar dat is nu minder duidelijk (mondiaal is nu de belangrijkste bestemming, maar tegelijk een erg brede categorie). Nog steeds kiest Zweden bewust voor het bilaterale kanaal omdat hier met name overdrachten centraal staan, en lijkt Frankrijk vooral te werken met publieke leningen via de bankensector. Mogelijk dat door een beter vergelijkbare monitoring van het met publieke middelen gemobiliseerd privaat kapitaal de opvallend grote omvang van de hefboom in 2018 nu tot een veel lager aandeel is teruggebracht. Nader onderzoek blijft nodig omdat landen als Frankrijk en Duitsland hun gegenereerde middelen anders lijken te classificeren. Voor Nederland is het beter mogelijk om zicht te krijgen op de stromen. Zo lijkt 100% van de bilaterale hulp in de vorm van overdrachten te worden besteed, maar daarbij is onduidelijk hoe de FMO-operaties – die verder gaan dan 'grants' – precies doorwerken. Veel blijft ook onduidelijk wat betreft impact en effectiviteit. Hierbij verschillen de landen helemaal sterk en spelen typische verschillen in traditie een rol. Waar in Nederland meer de Angelsaksische traditie '*value for (public) money*' wordt gevolgd, zijn landen als Frankrijk en Duitsland juist veel minder sterk gericht op analyses die inzicht moeten geven in de daadwerkelijke bijdrage van specifieke projecten. Nederland lijkt met zijn sterke traditie van beleidsevaluatie via bijvoorbeeld IOB wel een positieve uitzondering. Nergens lijkt echter sprake van kwantitatieve analyses in termen van daadwerkelijke CO₂-besparing of andere positieve impact. Opvallend is ook dat Nederland relatief weinig op mitigatie gerichte financiering inzet en veel op adaptatie en 'cross-cutting'. Dit terwijl de baten van mitigatie juist veel breder zijn dan die van adaptatie.

Vanwege onduidelijkheden rond de huidige monitoring van klimaatfinanciering blijft het van belang ook nog goed te kijken naar alternatieve evaluaties, zoals die via de 'landschapsmethode' van het Climate Policy Initiative⁸.

Bronnenlijst

- Asel Doranova en Herman Vollebergh (2024), *Delivering on Climate Finance: A comparison of selected European countries*, mimeo.
- IOB (2021), 'Funding commitments in transition: Dutch climate finance for development 2016-2019', *Ministerie van Buitenlandse Zaken*.
- IOB Evaluatie (2024), Een goed klimaat voor ontwikkeling - Periodieke rapportage internationaal klimaatbeleid 2016-2022, *Ministerie van Buitenlandse Zaken*.



Disclaimer: De Jonge Akademie, KNAW, NFU, NWO, TNO en UNL bemiddelen tussen parlementaire kennisvraag en wetenschappelijk kennisaanbod. De informatie in het kader van Parlement en Wetenschap is afkomstig van vooraanstaande wetenschappers, maar niet onderworpen aan peer review en niet door de wetenschapsorganisaties geverifieerd.

⁸ Zie: <https://www.climatepolicyinitiative.org/wp-content/uploads/2023/11/GLCF-2023-Methodology.pdf>